

הקמת מפעל ייצור אמוניה במישור רותם

הצעה להחלטה

מחליטים,

לקדם, הקמה של מפעל לייצור אמוניה באזור מישור רותם שבנגב, במהירות האפשרית ובכפוף לכל דין, במטרה לצמצם או לייתר את השימוש במיכל האמוניה הקיים במפרץ חיפה, החל משנת 2017, תוך הבטחת אספקה שוטפת של אמוניה לכלל צורכי המשק בכל עת, ולפעול לשם כך כדלקמן:

1. להקים צוות היגוי בין-משרדי לקידום החלטה זו, בראשות מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה ובהשתתפות מנכ"ל משרד הכלכלה או נציגו, מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים או נציגו, מנכ"ל המשרד להגנת העורף או נציגו, הממונה על התקציבים במשרד האוצר או נציגו, מנהלת אגף פרויקטים לאומיים ברשות מקרקעי ישראל והממונה על מחוז הדרום במשרד הפנים.

2. להנחות את רשות מקרקעי ישראל כדלקמן:

א. לפרסם, לא יאוחר מיום 31.12.13, מכרז להחכרה של קרקע מתאימה באזור התעשייה מישור רותם בנגב, המיועדת להקמת מפעל לייצור אמוניה מגז טבעי. המכרז יתייחס לקרקע כולל עלות הפיתוח (קרקע מפותחת), ללא מחיר מינימום. נוסח המכרז יאושר, טרם פרסומו, על ידי צוות ההיגוי הבין-משרדי, ויגובש בהתייעצות עם הרשות להגבלים עסקיים, המועצה הלאומית לכלכלה, החשבת הכללית במשרד האוצר והמטה לביטחון לאומי במשרד ראש הממשלה; זאת, בשים לב, בין היתר, להבטחת התחרותיות בהליך המכרזי, לאספקה רציפה של אמוניה למשק, בשגרה ובחירום, ולסוגיית התחרותיות במשק.

ב. לחתום על חוזה פיתוח עם החברה הזוכה במכרז, לא יאוחר מיום 15.9.2015, בכפוף להשלמת תוכנית מפורטת, כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה-1965, עד למועד זה.

3. להכריז כי הקמת מפעל האמוניה במישור רותם היא פרויקט בעל חשיבות ודחיפות לאומית, ולהנחות את כלל משרדי וגופי הממשלה והרגולציה, לרבות מוסדות התכנון והבניה, לקדם ולתעדף, בכפוף לכל דין, את הטיפול בנושא, לרבות היבטי תשתית רלוונטיים ובכללם אספקת גז טבעי, במטרה להשלימו במועדים הקבועים לעיל.

4. השר להגנת הסביבה יהיה אמון על ביצוע מעקב אחר יישום החלטה זו, וידווח לממשלה, בכתב, אחת לחצי שנה, על התקדמות הפרויקט. הממשלה מסמיכה את מנכ"ל משרד ראש הממשלה לפעול כוועדת חסמים למחלוקות, ככל שיתעוררו, במסגרת יישומה של ההחלטה.

דברי הסבר

רקע כללי

אמוניה היא חומר חיוני למשק ומשמשת כחומר גלם בסיסי בתעשייה (דשנים, תרופות, מערכות חיטוי וכו') וכחומר הקירור העיקרי לבתי קירור במפעלים ובמחסני המזון בארץ. עם זאת, האמוניה היא חומר מסוכן וככזה, עיסוק באמוניה בכמות העולה על 10 ק"ג טעון היתר רעלים לפי חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993.

מרבית האמוניה בישראל מאוחסנת במיכל האמוניה שבמסוף הכימיקלים במפרץ חיפה. במיכל מאוחסנים עד 12,000 טון אמוניה במצב נוזלי בקירור (-33°C). בנוסף מוזרמת האמוניה מהמיכל בצינור למפעל חיפה כימיקלים וכן מועברת לצרכנים נוספים ברחבי הארץ באמצעות מפעל דשנים. מילוי המיכל באמוניה נעשה באמצעות אניה המגיעה לישראל אחת לחודש, ונושאת כ- 10,000 טון אמוניה בכל פעם (סה"כ כ- 120,000 טון אמוניה בשנה).

המשרד להגנת הסביבה החליט לבחון את היתכנות צמצום השימוש במיכל האמוניה בחיפה, לרבות ייתור השימוש בו, ולשם כך אף בוצעה עבודת מחקר מקיפה ובחינה מקצועית של חלופות אפשריות, כמפורט במסמך "בחינת חלופות למערך היבוא, האחסון, הניפוק והשינוע של אמוניה במפרץ חיפה" (להלן: "מסמך המדיניות") שפרסם המשרד להגנת הסביבה בדצמבר 2011.

מסמך המדיניות המליץ על הקמת מפעל לייצור אמוניה מגז טבעי בדרום הארץ. אזור זה הומלץ, בין השאר, בהתאם לניתוח שנעשה בדבר צרכני האמוניה, שינועה, והערכת סיכונים בסיסית שנעשתה עבור מפעל ייצור אמוניה. לאחר שאומצה המלצה זו, נבחנו מספר חלופות מיקום בדרום הארץ, ובין היתר חלופת הקמת המפעל בתחום המועצה התעשייתית נאות חובב, וכן חלופת מיקום המפעל בתחום אזור התעשייה שבמישור רותם.

בחינת החלופות העלתה, כי הצרכנים העיקריים של האמוניה ממוקמים במישור רותם ומטים את הכף בצורה משמעותית למיקום המפעל באזור תעשייה זה; זאת, במיוחד נוכח היבטי השינוע המוגבר שתחייב חלופת רמת חובב אל הצרכנים במישור רותם, היקף אחסון האמוניה שיידרש בחלופה זו, וכן נוכח הקרבה של מישור רותם למסדרון הגז הטבעי.

בהתאם לכך, מוצע כי הממשלה תקדם הקמה, תכופה ומיידית ככל הניתן, של מפעל לייצור אמוניה במישור רותם שבנגב. יוער, כי אין בהחלטה זו כדי לנקוט עמדה בשאלת הייצור של דשנים וחומרים נלווים במסגרת מפעל האמוניה, כמפורט במסמך המדיניות. כן יש להבהיר כי המפעל יידרש לעבור את מכלול הליכי האישור הנדרשים לפי כל דין, וכי מיכל האמוניה בחיפה יהיה חייב, כל עוד נעשה בו שימוש, להמשיך ולעמוד בכלל הדרישות הרגולטוריות, בכלל זה היתר הרעלים, היערכות לרעידות אדמה ומיגון.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

כמפורט במסמך "בחינת חלופות למערך היבוא, האחסון, הניפוק והשינוע של אמוניה במפרץ חיפה" שפרסם המשרד להגנת הסביבה בדצמבר 2011.

השפעת ההצעה על מצבת כח אדם
אין השלכות על מצבת כוח האדם.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר - טרם התקבלה עמדתו
שר הבינוי והשיכון - תומך
השר להגנת העורף - תומך
שר הכלכלה - תומך
שר הפנים - תומך
שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים – תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא
אין

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה
מצורפת חוות דעת

סיווגים*

סיווג ראשי : 01 ביצועי

סיווג משני : אין

תחום פעולה עיקרי : 05 תשתיות וסביבה

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי השר להגנת הסביבה

כ"ח בתשרי התשע"ד
02 באוקטובר 2013



היועצת המשפטית

ירושלים, כ"ח תשרי, התשע"ד

2 אוקטובר 2013

D342145

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: הקמת מפעל ייצור אמוניה במישור רותם

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

מוצע לפעול לקידום הקמתו של מפעל לייצור אמוניה באזור מישור רותם שבנגב, במהירות האפשרית ובכפוף להוראות כל דין, במטרה לצמצם או ליתר את השימוש במיכל האמוניה הקיים במפרץ חיפה.

במסגרת זו מוצע להקים צוות היגוי בין משרדי, אשר יפעל לקידום ההחלטה.

כן מוצע להנחות את רשות מקרקעי ישראל לפרסם מכרז להחכרה של קרקע מתאימה באזור התעשייה מישור רותם בנגב, המיועדת להקמת מפעל לייצור אמוניה מגו טבעי. בהתאם למוצע, המכרז יתייחס לקרקע מפותחת ולא ייקבע בו מחיר מינימום. נוסח המכרז יאושר על ידי הצוות הבין משרדי ויגובש בהתייעצות עם גורמים ממשלתיים נוספים כמפורט בהצעה, לרבות הרשות להגבלים עסקיים, ובשים לב, בין היתר, להבטחת התחרותיות בהליך המכרז, לאספקה רציפה של אמוניה למשק, בשגרה ובחירום, ולסוגיית התחרותיות במשק. למכרז כאמור היבטים משפטיים מורכבים, אליהם יהיה צורך לתת את הדעת במסגרת הכנתו.

עוד מוצע כי פרוייקט הקמת מפעל האמוניה יוכרז כבעל חשיבות ודחיפות לאומית ובהתאם לכך יונחו כלל משרדי וגופי הממשלה והרגולציה, לרבות מוסדות התכנון והבניה, לקדם ולתת עדיפות, בכפוף לכל דין, לטיפול בנושא, במטרה להשלימו בלוח הזמנים שנקבע.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

יישום החלטת הממשלה ייעשה בהתאם להוראות כל דין החל על העניין, לרבות דיני התכנון והבניה, דיני המכרזים ודיני הגנת הסביבה, ובליווי היועצים המשפטיים של המשרדים הרלוונטיים באופן שיאפשר בחינת הסוגיות המשפטיות המורכבות הכרוכות בפרוייקט. בשים לב לאמור, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הועברה ליועצים המשפטיים של המשרדים הרלוונטיים והוטמעו בה הערות שהתקבלו. עד למועד הפצתה לא התקבלו הערות נוספות בהיבטים המשפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של המשרדים שהשרים העומדים בראשם מגישים את הצעת ההחלטה:

מאשרת, בתיאום עם הלשכה המשפטית של המשרד להגנת הסביבה, כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

יעל כהן עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית